

Sygn. akt III AUa 1306/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz (spr.) SSA Aleksandra Urban
Protokolant:	st.sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2017 r. w Gdańsku

sprawy P. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji P. K., Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt VI U 764/16

oddala obie apelacje.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban

Sygn. akt III AUa 1306/16

UZASADNIENIE

P. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lipca 2015 r., którą ustalono wysokość jego emerytury w kwocie zaliczkowej (1400 zł plus dodatki) i podjęto jej wypłatę od 1 czerwca 2015 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2015 r. ubezpieczony sprecyzował, iż domaga się wypłaty emerytury od 4 października 2014 r.; zaliczenia mu przy ustalaniu wysokości emerytury okresu represji, jakim podlegał w latach 1954-1956 w wymiarze dwukrotnym oraz prawidłowej waloryzacji świadczenia.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że wysokość emerytury wnioskodawcy przyznanej mu od 1 czerwca 2015 r. wynosi 1507,12 zł, oddalając odwołanie w pozostałym zakresie. Jednocześnie Sąd stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, że wyrokiem z dnia 10 lutego 2015 r. sygn. akt VI U 2444/14 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy przyznał ubezpieczonemu P. K. prawo do emerytury począwszy od dnia 4 października 2014 r. Wpłatę świadczenia wstrzymano z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczonego zatrudnienia. W dniu 15 czerwca 2015 r. ubezpieczony w związku z rozwiązaniem z tym dniem stosunku pracy wniósł o naliczenie i wypłatę emerytury.

Decyzją z dnia 3 lipca 2015 r. przyznano ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przysługującej mu emerytury od dnia 1 czerwca 2015 r. ustalając jej wysokość na kwotę 1400 zł plus dodatki (uwzględniono waloryzację roczną przeprowadzaną z dniem 1 czerwca 2015 r.).

Decyzją z dnia 25 lutego 2016 r. organ rentowy przeliczył emeryturę, ustalając, iż po waloryzacji świadczenie wynosi 1422,13 zł.

Rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie wymagały trzy zagadnienia prawne: podstawa wstrzymania wypłaty świadczenia do momentu rozwiązania przez ubezpieczonego stosunku pracy, uwzględnienia przy ustalaniu wysokości świadczenia w wymiarze dwukrotnym okresu represji oraz sposobu przeprowadzenia waloryzacji świadczenia.

Odnosząc się do pierwszej ze wskazanych wyżej kwestii spornych, tj. do daty, od jakiej należało wypłacić ubezpieczonemu emeryturę, trafnie organ rentowy wskazał, że stosownie do treści art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, iż ubezpieczony kontynuował zatrudnienie do 15 czerwca 2015 r., a tym samym brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do wypłaty mu świadczenia za okres wsteczny to jest od daty jej przyznania wskazanej w prawomocnym wyroku sądu.

Odnosząc się do drugiego z żądań ubezpieczonego, dotyczącego uwzględnienia w wymiarze dwukrotnym lat represji (1954 – 1956), Sąd wskazał, iż zgodnie ze stanowiskiem wskazanym przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 20 stycznia 2015 r. III AUa 380/14 okres deportacji ubezpieczonego (kombatanta) nie podlega podwójnemu uwzględnieniu przy ustalaniu wysokości emerytury. W uzasadnieniu przedmiotowego wyroku Sąd wskazał, że okresy działalności kombatanckiej można zaliczyć w podwojonym wymiarze tylko do ustalenia okresu potrzebnego do nabycia uprawnień emerytalno-rentowych, a nie przy ustalaniu ich wysokości. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd stwierdził, że skoro ubezpieczonemu zostało już przyznane prawo do emerytury (zgodnie z prawomocnym wyrokiem sądowym nabył to prawo od października 2014 r.), to żądanie uwzględnienia w podwójnym wymiarze okresu represji (z lat 1954- 1956) jest bezprzedmiotowe, albowiem nie podlega ono podwójnemu uwzględnieniu przy ustalaniu wysokości emerytur. Tym samym kwestia jego uwzględnienia lub nie w takim (podwójnym) wymiarze przy ustalaniu prawa do świadczenia nie ma jakiegokolwiek wpływu na wysokość przysługującego mu świadczenia.

Ubezpieczony zasadnie natomiast zakwestionował sposób przeprowadzenia przez organ rentowy waloryzacji świadczenia. W istocie pozwany nie powinien był w jego przypadku, tj. w sytuacji, w której ustalenie wysokości emerytury miało miejsce w czerwcu 2015 r., przeprowadzać waloryzacji rocznej z dniem 1 czerwca tegoż roku, a powinien był poprzestać na waloryzacjach kwartalnych. W wyroku z dnia 22 kwietnia 2015 r. III AUa 554/14 Sąd Apelacyjny w Łodzi w sposób czytelny przedstawił prawidłowy sposób przeprowadzania - przy ustalaniu wysokości świadczenia - waloryzacji rocznych i kwartalnej. Wskazał, iż zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej (w brzmieniu tego przepisu obowiązującym od 1 lutego 2014 r.) dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. podstawę obliczenia emerytury, której wysokość ustalana jest według art. 26 tej ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca

poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Ubezpieczony w przedmiotowej sprawie nabył prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, a zatem nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego i dlatego jego składki nie były ewidencjonowane na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawę obliczania jego świadczenia stanowią tylko zwaloryzowane składki oraz zwaloryzowany kapitał początkowy z uwzględnieniem przeliczenia, o którym mowa w art. 185 ustawy. Zasady waloryzacji składek ewidencjonowanych na kontach ubezpieczonych począwszy od 1 stycznia 1999 r., jak i kapitału początkowego ustalonego na ten dzień są takie same. Waloryzację składek ewidencjonowanych przeprowadza się według zasad wynikających z art. 25 ust. 3-5 i art. 25a ustawy, które mają zastosowanie do waloryzowania kapitału początkowego z mocy art. 173 ust. 5 ustawy emerytalnej. Po myśli art. 25 ust. 3 ustawy emerytalnej waloryzację składek przeprowadza się corocznie, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za rok 2000, z uwzględnieniem art. 25a. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu. Natomiast przepis art. 25a ust. 1 tej ustawy stanowi, że przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie. Z treści art. 25 ust. 3 i art. 25a ust. 1 ustawy emerytalnej jednoznacznie wynika, że składki są waloryzowane corocznie, a z chwilą ustalania wysokości emerytury przeprowadza się waloryzację kwartalną co do składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację. Data 31 stycznia danego roku jest tutaj istotna, gdyż zgodnie z art. 25 ust. 4 waloryzacji podlega kwota składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia roku, za który jest przeprowadzana waloryzacja, powiększona o kwoty z tytułu przeprowadzonych waloryzacji. Zatem waloryzacja składek za dany rok obejmuje składki zgromadzone od 1 lutego poprzedniego roku do 31 stycznia bieżącego roku. Stąd błędne jest stanowisko, zgodnie z którym waloryzacja składek za dany rok obejmuje składki do końca maja roku, za który przeprowadzana jest waloryzacja. Twierdzenie, że waloryzacja roczna przeprowadzana na dzień 1 czerwca danego roku obejmuje składki zewidencjonowane do maja tego roku nie znajduje oparcia w treści art. 25 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej. Przy ustalaniu wysokości emerytury waloryzację kwartalną przeprowadza się według art. 25a ust. 2-4 tej ustawy, przy uwzględnieniu wskaźnika waloryzacji kwartalnej określonego w ustępie 5 art. 25a, mogącego różnić się istotnie od wskaźnika waloryzacji rocznej wskazanego w art. 25 ust. 6 ustawy. Dlatego też zastosowanie rocznego wskaźnika w miejsce kwartalnych i odwrotnie może w istotny sposób wpłynąć na wysokość obliczenia podstawy emerytury, tak jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie. Stosując literalną wykładnię wskazanych wyżej przepisów Sąd Apelacyjny w Łodzi, w innym składzie, w sprawie III AUa 757/12 (LEX nr 122781) stanął na stanowisku, że art. 25a ust. 2 pkt 2 ustawy nie ma zastosowania do osób przechodzących na emeryturę od 1 czerwca danego roku. Pogląd ten wydaje się logiczny i prawidłowo wywiedziony z treści powołanych przepisów. To jednak przy dalszej analizie art. 25a ust. 2, przyjęcie takiego stanowiska i argumentacji Sądu Apelacyjnego w powołanej wyżej sprawie III AUa 757/12 prowadzi do wniosku, że dla osób przechodzących na emeryturę w trzecim kwartale 2013 r., to jest od lipca do września tego roku, praktycznie art. 25a ust. 2 pkt 3 również nie ma zastosowania i jest przepisem martwym. Dlatego też w praktyce wykładnia językowa prowadzi do wniosków sprzecznych z treścią przepisu, który przy ustalaniu wysokości emerytury nakazuje przeprowadzanie waloryzacji kwartalnej, a nadto przewiduje kilka waloryzacji kwartalnych skoro używa się w nim zwrotu „ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku”. Norma, która przy stosowaniu wykładni językowej w praktyce prowadzi do wniosków sprzecznych z jej treścią, bowiem wyłączających jej stosowanie jest nielogiczna jako sama w sobie sprzeczna. Stąd zakładając, że ustawodawca jest racjonalny i nie tworzy martwych przepisów, a odmienne założenie jest niedopuszczalne, należało poszukać innej niż tylko językowej wykładni art. 25a ust. 2 w zw. z ust. 1 art. 25a, nadającej racjonalny sens tym przepisom. Funkcjonalna wykładnia art. 25a ust. 1 w zw. z art. 25a ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej prowadzi do wniosku, że przy ustalaniu prawa do emerytury w danym roku pomija się waloryzację roczną przeprowadzaną 1 czerwca za ten roku, obliczając podstawę emerytury wyłącznie przy zastosowaniu wskaźników waloryzacji kwartalnych, o których mowa w art. 25a ustawy. Użyte w art. 25a ust. 1 tej ustawy sformułowanie „kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25” odnosi się do waloryzacji rocznej przeprowadzonej za rok poprzedzający ustalenie prawa i wysokości emerytury.

Za taką wykładnią tych przepisów przemawia również art. 25 ust. 3 ustawy emerytalnej przewidujący coroczną waloryzację składek, z uwzględnieniem art. 25a. Uwzględniając przepisy art. 25a ustawy emerytalnej należy przyjąć, że przy ustalaniu wysokości emerytury przeprowadza się wyłącznie waloryzację kwartalną, to jest z pominięciem bieżącej waloryzacji rocznej”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd zważył, iż błędnym jest prezentowane w niniejszej sprawie stanowisko organu rentowego, jakoby w przypadku ustalania emerytury w czerwcu danego roku kwota składek oraz kapitału początkowego poddana ostatniej waloryzacji rocznej nie mogła podlegać waloryzacji kwartalnym, gdyż kwota tych składek oraz kapitału została już zwaloryzowana rocznie za poprzedni rok od dnia 1 czerwca 2015 r. Wręcz przeciwnie, w przypadku ubezpieczonego nie należało stosować waloryzacji rocznej, tylko dokonać waloryzacji kwartalnych. Przy prawidłowym przeprowadzeniu waloryzacji świadczenia kwota należnej ubezpieczonemu emerytury wynosiła 1507,12 zł.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji.

Jednocześnie Sąd Okręgowy nie ustalił odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej dla wydania decyzji, albowiem kwestie związane ze sposobem, w jaki należy przeprowadzać waloryzacje w przypadku przechodzenia na emeryturę w poszczególnych kwartałach roku budziły i nadal budzą szereg wątpliwości w praktyce orzeczniczej. Tym samym wobec rozbieżności w interpretacji tych przepisów, nie ma podstaw do obciążania organu rentowego odpowiedzialnością za ustalenie emerytury w takiej, a nie innej wysokości.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany oraz wnioskodawca.

Ubezpieczony zaznaczył, że jego świadczenie emerytalne winno mu zostać wypłacone począwszy od 4 października 2014 r., albowiem od tej daty Sąd przyznał mu prawo do emerytury. Wyjaśnił, że bezsprzecznie pracował aż do pozytywnego rozstrzygnięcia przez Sąd jego odwołania od decyzji pozwanego odmawiającej mu prawa do emerytury, niemniej jednak wynikało to wyłącznie z faktu, że nie miał innego wyjścia, bo przecież z czegoś trzeba żyć. Gdy tylko otrzymał pozytywne rozstrzygnięcie z Sądu od razu złożył wypowiedzenie. Skarżący podkreślił, że Sąd jest niekonsekwentny w swoich twierdzeniach, albowiem skoro w jedynym wyroku przyznał mu świadczenie emerytalne od 4 października 2014 r. to nieuprawnionym jest podnoszenie w innym orzeczeniu, że trafnym było przyznanie wnioskodawcy przez pozwanego prawa do emerytury, począwszy 1 czerwca 2015 r. Dodatkowo ubezpieczony podniósł, że nie rozumie dlaczego pozwany zaliczył mu do okresów składkowych okres represji na podstawie art. 9 a nie art. 13 ustawy o kombatantach, w sytuacji, gdy drugi ze wskazanych przepisów pozwalał na jego zaliczenie w podwójnej wysokości. Zdaniem wnioskodawcy zostały w ten sposób zniweczone cele, jakie wskazanej wyżej ustawie postawił ustawodawca.

Pozwany z kolei zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części dotyczącej ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonego przyznanej od 1 czerwca 2015 r. w kwocie 1507,12 zł, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, a w szczególności art.25, art. 25a i art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewidującego w stanie faktycznym niniejszej sprawy wyłącznie roczną waloryzację składek i kapitału początkowego w sytuacji, gdy Sąd przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia, którego wysokość ustalił z zastosowaniem waloryzacji kwartalnej przewidzianej w art.25a ustawy.

Powołując się na powyższą podstawę apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części i oddalenie odwołania, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżący wskazał, że zasady waloryzacji składek określa art. 25 ustawy emerytalnej, natomiast zasady waloryzacji kapitału początkowego - art. 173. Zgodnie z art. 25 przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację jest waloryzowana kwartalnie. Waloryzacja kapitału

początkowego odbywa się według analogicznych zasad z tym zastrzeżeniem, że pierwsza waloryzacji przeprowadzana jest od dnia 1 czerwca 2000 r. za rok 1999 - według odrębnego wskaźnika waloryzacji kapitału początkowego za rok 1999 wynoszącego 115,60%. Kolejne waloryzacje kapitału początkowego, tj. za rok 2000 i następne, przeprowadzane są według wskaźników waloryzacji ogłaszanych dla składek na ubezpieczenie.

Zgodnie z treścią art. 25a ust.2 „ustawy emerytalnej” - w przypadku ustalenia wysokości emerytury:

- 1) w pierwszym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku;
- 2) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku;
- 3) w trzecim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku;
- 4) w czwartym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku.

W przypadku, gdy ustalenie emerytury następuje:

- w I lub II kwartale (ale w okresie kwiecień-maj), np. w 2015 r., to wówczas kwota składek poddana ostatniej rocznej waloryzacji powinna być włączona w cykl waloryzacji kwartalnych poczynając od waloryzacji za I kwartał 2014 r.
- w II kwartale (ale w czerwcu), np. w 2015 r., to wówczas kwota składek poddana ostatniej rocznej waloryzacji nie podlega żadnej waloryzacji kwartalnej.

W przypadku ustalenia emerytury w czerwcu, kapitał początkowy nie podlega waloryzacji kwartalnej, tylko waloryzacji rocznej. Obniżenie zaś kapitału początkowego i składek na ubezpieczenie emerytalne spowodowane jest przyjęciem do obliczenia emerytury w decyzji z dnia 22 maja 2015 r. kwartalnej waloryzacji kapitału początkowego, a przy podjęciu wypłaty od dnia 1 czerwca 2015 r. waloryzacji rocznej kapitału początkowego.

Reasumując waloryzacja kwartalna nie dotyczy osób, których emerytura, tak w przypadku wnioskodawcy, zostaje ustalona w czerwcu danego roku, gdyż ich składki i kapitał początkowy na dzień 1 czerwca zostały zwaloryzowane wskaźnikiem rocznym, a więc za cały rok poprzedzający ustalenie emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje nie zasługują na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Sąd Apelacyjny podziela argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne nie znajdując tym samym podstawy do ponownego, szczegółowego przytaczania dokonanych już ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

W pierwszej kolejności - odnosząc się do apelacji pozwanego - Sąd Odwoławczy wskazuje, iż w całej rozciągłości podziela zaprezentowany przez Sąd Okręgowy w sprawie pogląd, iż wolą ustawodawcy wprowadzającego zmianę w sposobie waloryzacji była zmiana częstotliwości waloryzacji składek dla osób przechodzących na emeryturę tak, aby stan ich konta uwzględniał przyrost przypisu składek przypadających po ostatniej waloryzacji rocznej. Sąd I instancji, analizując treść art. 25 oraz art. 25a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w kontekście stanu faktycznego,

niniejszej sprawy, zasadnie uznał, że w przypadku ustalania wysokości emerytury w drugim kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku, uściślając, iż waloryzacji kwartalnej podlega kwota składek zewidencjonowanych na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadzana jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Tym samym wyraźnie został wskazany mechanizm obliczenia waloryzacji, pomiędzy wskazaną w art. 25a ust. 2 ustawy emerytalnej ostatnią kwartalną waloryzacją, a ostatnią waloryzacją roczną. A skoro tak, to punktem wyjścia do obliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy winien być kwartał wskazany w art. 25a i dokonana waloryzacja kwartalna, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych.

Tożsamo stanowisko zdaje się prezentować Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 października 2015 r. (III UZP 9/15), gdzie analizując przedmiotową kwestię, zaznaczył, iż waloryzacja, w myśl art. 25 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, sprowadza się do pomnożenia zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o jakim mowa w ust. 6-10 tego artykułu. W świetle art. 25 ust. 3 ustawy, składki te podlegają w pierwszym rzędzie waloryzacji rocznej, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za 2000 rok, natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana w art. 25a ustawy, stanowi jej uzupełnienie. Zgodnie z art. 25 ust. 4 ustawy, mechanizm waloryzacji ma charakter narastający i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany rok oraz podwyższenie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji (pomnożenie jej przez wskaźnik waloryzacji). Wskaźnik waloryzacji jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku powiększonemu o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego. Roczna waloryzacja polega na tym, że w czerwcu danego roku waloryzuje się składki należne do końca poprzedniego roku kalendarzowego, a podlegające zaewidencjonowaniu na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia roku, w którym przeprowadzana jest waloryzacja (roku waloryzacji). Waloryzację roczną składek przeprowadza się w dniu 1 czerwca z tego względu, że wskaźnik owej waloryzacji za poprzedni rok ogłaszany jest do dnia 25 maja kolejnego roku. Waloryzacja składek przeprowadzana w danym roku oznacza więc podwyższenie (zwaloryzowanie) kwoty składek należnych do końca poprzedniego roku, a wpłaconych do dnia 31 stycznia roku waloryzacji. Wyznaczenie daty 31 stycznia, jako dnia ustalenia stanu konta podlegającego rocznej waloryzacji, jest uzasadnione tym, że zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121), wpłaty składek za dany miesiąc należy dokonać do określonego dnia następnego miesiąca, zatem wpłata składki za grudzień danego roku następuje w styczniu kolejnego roku. W wyniku ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej przed przyznaniem ubezpieczonemu prawa do emerytury podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacyjnym podlegają zatem składki należne do końca roku kalendarzowego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzana jest ta waloryzacja. Natomiast składki należne za okres po zakończeniu tegoż roku obrachunkowego, które nie zostaną objęte kolejną roczną waloryzacją podlegają waloryzacji kwartalnej, o jakiej mowa w art. 25a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W trybie tego przepisu waloryzowana jest kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadzana jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Zatem, podobnie jak w przypadku waloryzacji rocznych, także i w tym przypadku mechanizm waloryzacji ma narastający charakter i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany kwartał oraz podwyższenie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji. Natomiast wskaźnik waloryzacji jest wynikiem algorytmu podobnego do stosowanego przy waloryzacji rocznej, z tą różnicą, że chodzi o stosunek cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale, w którym przeprowadzana jest waloryzacja do poprzedniego kwartału, powiększony o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do kwartału poprzedniego. Zastosowanie powyższych zasad oznacza, że podstawę obliczenia emerytury będzie zawsze stanowić suma składek po ostatniej waloryzacji rocznej powiększona o poddane waloryzacji kwartalnej składki należne za dalszy okres do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc początkujący wypłatę.

Wobec powyższego trafnie Sąd I instancji wskazał, że błędnym jest prezentowane przez organu rentowego stanowisko, jakoby w przypadku ustalania emerytury w czerwcu danego roku kwota składek oraz kapitału początkowego poddana ostatniej waloryzacji rocznej nie mogła podlegać waloryzacji kwartalnym, gdyż kwota tych składek oraz kapitału została już zwaloryzowana rocznie za poprzedni rok od dnia 1 czerwca 2015 r. Wręcz przeciwnie, w przypadku ubezpieczonego nie należało stosować waloryzacji rocznej, tylko dokonać waloryzacji kwartalnych.

Mając na uwadze powyższe Sąd zobowiązał pozwanego do wyliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego na dzień 1 czerwca 2015 r., przy uwzględnieniu wysokości emerytury określonej w decyzji z dnia 22 maja 2015 r. oraz wniosku ubezpieczonego z dnia 15 czerwca 2015 r. „o naliczenie i wypłacenie emerytury”, nie uwzględniając waloryzacji rocznej przeprowadzonej w czerwcu 2015 r. Nadto Sąd zobowiązał pozwanego do wskazania, jakie były powody wydania decyzji z dnia 25 lutego 2016 roku i ponowne wyliczenie emerytury.

W odpowiedzi na zobowiązanie Sądu pozwany wskazał, że w przypadku podjęcia wypłaty emerytury od dnia 1 czerwca 2015 r. z wyłączeniem waloryzacji rocznej przeprowadzonej w dniu 1 czerwca 2015 r. i zastąpieniem jej waloryzacjami kwartalnymi za rok 2014 r., hipotetyczna wysokość świadczenia wynosiłaby 1,518,81 zł. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto: zwaloryzowany kapitał początkowy, do którego doliczono 77 miesięcy okresów składkowych w związku z nabyciem prawa do emerytury od dnia 1 maja 2015 r.; zwaloryzowane składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego do dnia 31 maja 2015 r. oraz staż pracy do dnia 31 maja 2015 r.

Jednocześnie skarżący wyjaśnił, że do wyliczenia hipotetycznej wysokości emerytury w kwocie 1,507,12 zł, na dzień 31 maja 2015 r. przyjęto: zwaloryzowany kapitał początkowy, do którego doliczono 78 miesięcy okresów składkowych; zwaloryzowane składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego do dnia 30 kwietnia 2015 r. oraz staż pracy do dnia 30 kwietnia 2015 r. Nadto podał, że decyzją z dnia 25 lutego 2016 r. ustalono ostateczną wysokość emerytury, gdyż decyzja z dnia 3 lipca 2015 r. miała charakter zaliczkowy i nie zawierała szczegółowego wyliczenia poszczególnych składników świadczenia.

Jak wynika z dokonanych wyliczeń, ostateczna kwota emerytury wnioskodawcy jest wyższa od ustalonej przez Sąd Okręgowy, jednakże wobec faktu, iż w tej części wyrok zaskarżył wyłącznie pozwany, Sąd - z uwagi na treść art. 378 § 1 k.p.c. - nie może orzekać na jego niekorzyść, dlatego też w tej części nie podlega on zmianie.

Zajmując stanowisko w przedmiocie apelacji wnioskodawcy w pierwszej kolejności wskazać trzeba, że - jak trafnie ustalił Sąd Okręgowy - wnioskodawca na dzień złożenia wniosku o emeryturę, tj. w dniu 3 września 2014 r., pozostawał w zatrudnieniu. Tym samym, słusznie uznał Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w wyroku z dnia 10 lutego 2015 r. (VI U 2444/14), uwzględniającym odwołanie wnioskodawcy od decyzji pozwanego odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku obniżonym, że ubezpieczony spełnił przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku z dniem 4 października 2014 r., tj. wraz z osiągnięciem wieku emerytalnego. Prawo do emerytury uległo jednak zawieszeniu na podstawie art. 103a ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przewidziana w tym unormowaniu instytucja zawieszenia wypłaty emerytury nie pozbawia ubezpieczonego należnego mu świadczenia, a jedynie uzależnia wypłatę tego świadczenia od spełnienia przesłanki niepozostawania w stosunku pracy, a co się z tym wiąże - nieotrzymywania zarobków z tytułu zatrudnienia. Ustawodawca, wprowadzając regulację zawartą w omawianym art. 103a ustawy emerytalnej, miał na uwadze uniemożliwienie ubezpieczonym równoczesną realizację prawa do emerytury poprzez jego wypłatę z osiąganiem jakiegokolwiek przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, na rzecz którego realizowali je przed nabyciem prawa do wymienionego świadczenia. Innymi słowy osoba ubiegająca się o emeryturę i pozostająca w zatrudnieniu musiała liczyć się z tym, iż z dniem spełnienia wszystkich ustawowych warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia wprawdzie prawo to uzyska, jednakże realizacja tego prawa na jej rzecz (wypłata świadczenia) nastąpi dopiero wówczas, gdy rozwiąże ona stosunek pracy łączący ją z pracodawcą (pracodawcami), na rzecz którego świadczyła pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przeciwnym razie prawo do emerytury ulegnie zawieszeniu, skutkując wstrzymaniem

jego realizacji do czasu rozwiązania stosunku pracy. Nie jest przy tym istotny fakt, czy potwierdzenie spełnienia ustawowych przesłanek nabycia prawa do emerytury nastąpi już w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, czy też dopiero w następstwie ustaleń dokonanych w postępowaniu sądowym wszczętym na skutek odwołania wniesionego od decyzji organu rentowego. W analizowanej sprawie ubezpieczony nabył prawo do emerytury z dniem 4 października 2014 r., a stosunek pracy rozwiązał z dniem 15 czerwca 2015 r. W tym samym dniu złożył do pozwanego wnioski o naliczenie i wypłatę emerytury, stąd uznać należało, że trafnie organ rentowy podjął wypłatę świadczenia emerytalnego ubezpieczonego od dnia 1 czerwca 2015 r., tj. od miesiąca w którym odpadła przeszkoda realizacji należnego ubezpieczonemu świadczenia.

Odnosząc się do zarzutu wnioskodawcy błędnego zaliczenia mu przez pozwanego do okresów składkowych okresu represji na podstawie art. 9 a nie art. 13 ustawy o kombatantach, wskazać należy, że powyższe pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego. Podkreślić bowiem trzeba, że choć istotnie, zgodnie z treścią z art. 13 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2 oraz w art. 2-4, zalicza się w podwójnym wymiarze do okresu, od którego zależy prawo do świadczenia, to jednak reguła ta nie ma zastosowania przy ustalaniu jego wysokości. Art. 2 ust. 1 pkt 3a poprzednio obowiązującej ustawy rewaloryzacyjnej z dnia 17 października 1991 r., stanowił, że przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń uwzględnia się następujące okresy, zwane dalej okresami składkowymi - okresy działalności kombatanckiej, działalności równorzędnej z tą działalnością, a także okresy zaliczane do okresów tej działalności oraz okresy podlegania represjom wojennym i okresu powojennego, określone w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Od dnia 1 stycznia 1999 r. na skutek wejścia w życie ustawy emerytalnej, zgodnie z art. 5 ust. 3 pkt 1 tej ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty okresy działalności kombatanckiej oraz działalności równorzędnej z tą działalnością, a także okresy zaliczane do okresów tej działalności oraz okresy podlegania represjom wojennym i okresu powojennego, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 - uwzględnia się w wymiarze podwójnym. Zatem, aktualne brzmienie art. 13 ustawy o kombatantach odpowiada brzmieniu art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy emerytalnej, który z kolei wskazuje, że podwójny wymiar okresu działalności kombatanckiej uwzględnia się tylko przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty, ale już nie przy ustalaniu wysokości tych świadczeń. Na taki sens - poza wykładnią literalną - wskazuje także wykładnia systemowa i funkcjonalna art. 5 ustawy emerytalnej. Przepis ten bowiem reguluje jakie okresy należy uwzględniać przy ustaleniu prawa i wysokości emerytury lub renty (ust. 1 i 2), a jakie tylko przy ustaleniu prawa do tych świadczeń (ust. 3). Mając na uwadze powyższe, należało uznać, że zarówno organ rentowy, jak i sąd pierwszej instancji trafnie wskazały, że okres represji ubezpieczonego od 4 października 1954 r. do 2 lutego 1956 r. nie podlega podwójnemu uwzględnieniu przy ustalaniu wysokości emerytury.

Mając na uwadze powyższe, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając wywiedzione przez strony apelacje za beprzedmiotowe, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban